

فهرست مطالب

دبیاچه	۵
مقدمه	۱۵
گفتار اول: آموزش حقوق بشر در معاهدات حقوق بشری	
مقدمه	۱۷
بند اول: آموزش حقوق بشر و معاهدات حقوق بشری	۲۱
الف) میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی	۲۱
ب) میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی	۲۲
ج) کنوانسیون بین‌المللی رفع تمام اشکال تبعیض نژادی	۲۳
د) کنوانسیون منع شکنجه و دیگر رفتارها و شکنجه‌های ظالمانه، غیرانسانی و تزدیلی	۲۷
ه) کنوانسیون رفع تمام اشکال تبعیض علیه زنان	۲۷
و) کنوانسیون حقوق کودک	۲۹
ز) کلیه معاهدات	۳۲
بند دوم: تحلیل و بررسی گزارش‌های دولتی و اظهار نظرهای نهایی	۳۲
الف) کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی	۳۳
ب) کمیته حقوق بشر	۳۳
ج) کمیته رفع تبعیض نژادی	۳۴
د) کمیته منع شکنجه	۳۵
ه) کمیته رفع تبعیض نژادی علیه زنان	۳۶
و) کمیته حقوق کودک	۳۷
ز) رویکردهای دولت‌ها به آموزش حقوق بشر	۳۸
نتیجه	۴۰

گفتار دوم: رهنمودهایی برای برنامه‌های عمل ملی جهت آموزش حقوق بشر

۴۲	مقدمه
۴۴	بند اول: کلیات
۴۴	الف) تعریف آموزش حقوق بشر
۴۵	ب) ضرورت آموزش حقوق بشر
۴۵	ج) ضرورت برنامه‌های عمل ملی برای آموزش حقوق بشر
۴۶	د) ضرورت رهنمودها برای برنامه عمل ملی
۴۷	بند دوم: اصول حاکم بر برنامه عمل ملی برای آموزش حقوق بشر
۴۷	الف) اصول کلی
۴۷	ب) اصول سازمانی و کارکردی
۴۸	ج) اصول فعالیت‌های آموزشی
۴۸	بند سوم: گام‌هایی به سوی برنامه عمل ملی برای آموزش حقوق بشر
۴۸	الف) گام اول: تأسیس کمیته ملی برای آموزش حقوق بشر
۵۱	ب) گام دوم: انجام مطالعه پایه‌ای
۵۴	ج) گام سوم: تعیین اولویت‌ها و شناسایی گروه‌های نیازمند
۵۵	د) گام چهارم: تنظیم طرح ملی
۵۹	ه) گام پنجم: اجرای برنامه ملی
۵۹	و) گام ششم: بررسی و بازنگری در برنامه ملی

گفتار سوم: محتوای آموزش حقوق بشر

۶۵	بند اول: چه چیزی باید آموزش داده شود؟
۶۵	الف) به ارتباط بسیار زیاد آموزش حقوق بشر با سایر انواع آموزش کمتر توجه می‌شود
۶۷	ب) در مورد من چگونه باید شروع شود؟
۶۷	ج) اعلامیه جهانی حقوق بشر به عنوان نقطه شروع
۶۸	د) اصول حقوق بشر
۷۰	ه) تاریخچه و اسناد حقوق بشر

فهرست مطالب □ ۳

۷۰	و) مسائل حقوق بشری
۷۰	ز) ارزشها و مهارت‌های حقوق بشری
۷۳	بند دوم: بحث درباره محتوا
۷۴	الف) تنها حقوق مدنی و سیاسی، حقوق بشر هستند
۷۴	ب) حقوق مربوط به بقا مقدمند
۷۵	ج) حقوق به طور شهودی قابل درک هستند
۷۵	د) قواعد حقوق را بشناسید
۷۵	ه) به منظور ایجاد تحوّل اجتماعی آموزش دهید
۷۶	و) قایق را حرکت ندهید
۷۷	ز) مطلقاً آکادمیک است!
۷۷	نتیجه‌گیری در مورد محتوا
۷۷	بند سوم: چگونه؟ تشکیل اجتماعات آموزشی حقوق بشر
۷۸	الف) نیاز به اجتماع، دیدگاه و زبان مشترک
۷۸	ب) تمرین برای اجتماعات آموزشی حقوق بشر
۷۸	ج) چرخ اجتماع آموزشی
۸۰	بند چهارم: چگونه؟ عناصر سازنده آموزش حقوق بشر
۹۴	بند پنجم: کجا؟ تطبیق با محیط‌های محلی و فرهنگ‌ها
۹۴	الف) ارزیابی میزان آگاهی‌ها و دغدغه‌های گروه
۹۴	ب) ارزیابی تجارب، نیازها و نقاط قوت گروه
۹۵	ج) استفاده از داستان‌گویی
۹۵	د) در نظر گرفتن فرهنگ محلی
۹۶	ه) نسبیّت‌گرایی فرهنگی

گفتار چهارم: روشهای آموزش حقوق بشر

۹۸	مقدمه
۹۹	روش ۱: توفان افکار
۱۰۰	روش ۲: مطالعات موردی

۴ □ آموزش حقوق بشر

- روش ۳: اختتام (سخنرانی‌ها)..... ۱۰۰
- روش ۴: بیان خلأقانه..... ۱۰۰
- روش ۵: مذاکره و مناظره..... ۱۰۱
- روش ۶: بحث و گفتگو..... ۱۰۲
- روش ۷: اجرای نمایش..... ۱۰۵
- روش ۸: فعالیت‌های نشاط آفرین..... ۱۰۷
- روش ۹: فیلم..... ۱۰۷
- روش ۱۰: گردش علمی..... ۱۰۷
- روش ۱۱: بازی..... ۱۰۸
- روش ۱۲: رسیدگی‌ها و محاکم..... ۱۰۸
- روش ۱۳: معرفی و ایجاد ارتباط..... ۱۰۹
- روش ۱۴: تفسیر تصاویر..... ۱۰۹
- روش ۱۵: مصاحبه..... ۱۰۹
- روش ۱۶: فعالیت‌های پازلی..... ۱۱۰
- روش ۱۷: نگارش روزانه..... ۱۱۰
- روش ۱۸: رسانه..... ۱۱۱
- روش ۱۹: محاکمات فرضی..... ۱۱۱
- روش ۲۰: محزک‌های باز..... ۱۱۲
- روش ۲۱: ارائه سخنرانی..... ۱۱۳
- روش ۲۲: پروژه‌های تحقیقاتی..... ۱۱۴
- روش ۲۳: تمرین درجه‌بندی و تعریف..... ۱۱۵
- روش ۲۴: تظاهر(وانمود کردن)..... ۱۱۵
- روش ۲۵: داستان‌گویی..... ۱۱۶
- روش ۲۶: ارزیابی آراء و جمع‌آوری اطلاعات..... ۱۱۶
- روش ۲۷: فعالیت‌های شبکه‌ای..... ۱۱۷

گفتار پنجم: تکنیک‌هایی برای آموزش حقوق بشر

- تکنیک ۱: چرخ و فلک / ایستگاه‌های فعالیت ۱۱۹
- تکنیک ۲: رقابت‌ها و جوایز ۱۲۰
- تکنیک ۳: تنگ ماهی ۱۲۰
- تکنیک ۴: گردش در نگارخانه / نمایشگاه / سیرک ۱۲۰
- تکنیک ۵: فناوری‌های چند رسانه‌ای ۱۲۰
- تکنیک ۶: کار گروه‌های کوچک ۱۲۱

گفتار ششم: فعالیت‌هایی برای آموزش حقوق بشر

- فعالیت ۱: تمام روابط ما: یک تجربه یادگیری ۱۲۲
- فعالیت ۲: درخواست پناهندگی ۱۲۳
- تقاضانامه پناهندگی ۱۲۴
- فعالیت ۳: بازیگران، هنرمندان، داستان سرایان و شاعران ۱۲۵
- فعالیت ۴: کالبد حقوق بشر ۱۲۵
- فعالیت ۵: آیا به عنوان فردی برابر یا به هستی می‌گذاریم؟ ۱۲۶
- فعالیت ۶: خواندن اسامی ۱۲۷
- فعالیت ۷: خاتمه‌ها ۱۲۷
- فعالیت ۸: گفتگو با کاهو ۱۲۸
- فعالیت ۹: نشاط‌بخشی ۱۲۹
- فعالیت ۱۰: خط زمان (سیر زمانی) حقوق بشر ۱۳۰
- فعالیت ۱۱: آب کردن یخ‌ها و معرفی افراد به یکدیگر ۱۳۱
- فعالیت ۱۲: تئاتر خیالی ۱۳۳
- فعالیت ۱۳: نردبان شکنجه ۱۳۴
- فعالیت ۱۴: بازتاباندن ۱۳۵
- فعالیت ۱۵: یک سیاره جدید ۱۳۵
- فعالیت ۱۶: چمدان خود را ببندید ۱۳۷
- فعالیت ۱۷: مجرم، قربانی، شاهد، تسکین دهنده ۱۳۷

۶ آموزش حقوق بشر

- فعالیت ۱۸: فضای حقوق بشر را در مدرسه خود اندازه بگیرید. ۱۳۸
- فعالیت ۱۹: داستان‌های خود را بگوییم. ۱۴۳
- فعالیت ۲۰: جعبه ابزار. ۱۴۳
- فعالیت ۲۱: اعلامیه جهانی حقوق بشر در اجتماع ما. ۱۴۴
- فعالیت ۲۲: کودک به چه چیزی نیاز دارد؟ ۱۴۵

گفتار هفتم: نحوه ارائه مطلب و سخنرانی در آموزش حقوق بشر

- مقدمه ۱۴۷
- بند اول: اصول حاکم بر ارائه مطلب ۱۴۷
- الف) اصول عمومی ۱۴۷
- ب) ارائه‌های کوتاه مدت ۱۴۸
- ج) کارگاههای آموزشی ۱۴۸
- د) کنفرانس‌ها ۱۴۹
- بند دوم: تشویق به آموزش حقوق بشر ۱۵۱
- الف) آموزش حقوق بشر را تعریف کنید. ۱۵۱
- ب) مخاطبان احتمالی را شناسایی کنید. ۱۵۱
- ج) به دنبال فرصت‌ها باشید. ۱۵۳
- د) فرصت‌ها را بوجود آورید. ۱۵۴
- ه) ابزارهای کمک آموزشی را توسعه دهید. ۱۵۵
- و) بازار برای مخاطبان داخلی. ۱۵۵
- ز) بازار برای مخاطبان بیرونی. ۱۵۶
- ح) مخاطبان احتمالی در آموزش حقوق بشر. ۱۵۶
- ط) تقویم وقایع حقوق بشر. ۱۵۹
- بند سوم: نمونه زمانبندی‌ها، فهرست‌ها و فرم‌های ارزشیابی. ۱۶۲
- الف) نمونه زمان بندی برای کارگاه آموزشی ۱۶۲
- سه یا چهار هفته قبل از برگزاری کارگاه ۱۶۲

فهرست مطالب □ ۷

یک هفته پیش از برگزاری کارگاه	۱۶۳
یک روز قبل از کارگاه	۱۶۳
یک ساعت قبل از کارگاه	۱۶۳
فهرست بازبینی لوازم، مواد و مطالب آموزشی مورد نیاز در کارگاههای آموزشی	۱۶۴
(ب) نمونه‌هایی برای فرم‌های ارزشیابی	۱۶۵
(ج) نمونه‌هایی از کارگاه‌های آموزش حقوق بشر	۱۶۶
نمونه ۱: کارگاه نیم روزه، سه ساعت	۱۶۷
نمونه ۲: کارگاه یک روزه، ۶ ساعته	۱۶۸
نمونه ۳: کارگاه سه روزه، ۲۰ ساعته	۱۷۰
نمونه ۴: کارگاه سه روزه، ۲۰ ساعته	۱۷۳
نمونه ۵: کارگاه پنج روزه	۱۷۵

گفتار هشتم: ارزیابی برنامه‌های آموزش حقوق بشر

مقدمه	۱۸۰
بند اول: پرسشهایی درباره ارزیابی	۱۸۱
سؤال اول: چگونه می‌توانم یک ارزیابی مفید برای خود و سازمانم طراحی نموده و انجام دهم؟	۱۸۱
سؤال دوم: چه وقت و تحت چه شرایطی باید به فکر صرف زمان و سرمایه برای انجام ارزیابی برنامه‌ام باشم؟	۱۸۳
سؤال سوم: چگونه ارزیابی را شروع کنم؟	۱۸۶
الف) مخاطب ارزیابی چه کسی است؟	۱۸۶
ب) چه زمانی مخاطب یا مخاطبان شما به اطلاعات حاصل از ارزیابی نیاز خواهند داشت؟	۱۸۷
ج) نتایج ارزیابی به چه صورت باید ارائه گردد؟	۱۸۷
د) چه میزان سرمایه برای انجام ارزیابی در دسترس است؟	۱۸۸
ه) چه کسی ارزیابی را انجام می‌دهد؟	۱۸۸
و) ارزیابی باید به چه صورت ساخته و پرداخته شود؟	۱۸۹

- سؤال چهارم: معمول‌ترین سؤالات در ارتباط با ارزیابی کدامند؟ ۱۹۰
- سؤال پنجم: ابزارهای پاسخگویی به سؤالات ارزیابی شما چه چیزهایی هستند؟ ۱۹۱
- الف) پرسشنامه‌ها و مصاحبه‌های بسته ۱۹۱
- ب) مصاحبه‌ها (نیمه منظم و آزاد) ۱۹۱
- ج) آزمونها ۱۹۱
- د) مشاهده ۱۹۲
- هـ) مطالعات موردی ۱۹۲
- و) مصاحبه‌های گروهی یا گروه - محور ۱۹۲
- ی) سوابق پروژه ۱۹۳
- سؤال ششم: چگونه یک ارزیاب انتخاب کنیم؟ ۱۹۳
- سؤال هفتم: چالشها یا فرصت‌های خاص برای طراحی برنامه ارزیابی حقوق بشر، اجرای آن و استفاده از آن، کدامند؟ ۱۹۴
- سؤال هشتم: چگونه از نتایج ارزیابی در تصمیم‌گیری راجع به برنامه‌ام استفاده کنم؟ ۱۹۵
- بند دوم: نمونه‌هایی از ارزیابی برنامه‌ها ۱۹۸
- نمونه اول: آموزش حقوق بشر به نوجوانان بعد از مدرسه ۱۹۸
- نمونه دوم: اجرای برنامه آموزشی حقوق بشر در یک مدرسه ابتدایی ۲۰۰
- نمونه سوم: برنامه‌ای با محوریت حقوق بشر به منظور کمک به اجتماع برای مقابله با خشونت خانگی ۲۰۲

گفتار نهم: آموزش معلمان و نگاه حقوق بشری

- مقدمه ۲۰۵
- بند اول: آماده سازی حرفه‌ای معلمان ۲۰۶
- الف) توضیح و تبیین ۲۰۷
- ب) تشویق ۲۰۹
- ج) تجربه ۲۱۰
- د) محیط ۲۱۱

فهرست مطالب □ ۹

۲۱۱	..... بند دوم: آموزش ضمن خدمت به معلمان
۲۱۲	..... الف) ساختار
۲۱۳	..... ب) روش شناسی
۲۱۳	..... ج) محتوا
۲۱۹	..... بند سوم: نمونه فعالیت‌ها برای یک دوره آموزشی
۲۱۹	..... الف) درخت حقوق بشر
۲۱۹	..... ب) طراحی یک کشور جدید
۲۲۰	..... ج) حقوق در اخبار
۲۲۱	..... د) همه آنها شبیه هم هستند
۲۲۱	..... ه) منابع آموزش حقوق بشر
۲۲۱	..... نتیجه